

«Το μόνον της ζωής μου ταξίδιον» (Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση <http://bitly.com/2c3BN8u>]

Η αλήθεια δεν αποκαλύπτεται. Ο αφηγητής, ενώ γνωρίζει ήδη ότι η γυναίκα του γέρο-Μόσκου τον απατά, δεν του το αποκαλύπτει, για να μην ταραξει την επίπλαστη ευτυχία του[481].

Η κλοπή είναι καταπάτηση. Ο αφηγητής «αναζητεί» τα χωράφια του παππού του, τα οποία «οικειοποίησαν» οι ιδιοκτήτες των γειτονικών κτημάτων[482].

Η ομοφυλοφιλία λανθάνει. Ο γέρος - Μόσκος χαρακτηρίζεται εξ αρχής από τον αφηγητή γυναικοειδής[483] και η όλη του συμπεριφορά το επιβεβαιώνει.

Η λύτρωση στο διήγημα συνδέεται κυρίως με τη λογική και την δεισιδαιμονία/μαγεία.

Η λογική εξορθολογίζει. Ο αφηγητής την αξιοποιεί για να ερμηνεύσει τις εαρινές γιορτές για την επίσημη «είσοδο» της άνοιξης, αυτές της παραμονής και ανήμερα της Πρωτομαγιάς. Η ίδια του επιτρέπει, επίσης, να εξηγήσει κατανοητά και το ατύχημα τους, το οποίο συμβαίνει, όταν μεταβαίνουν προς τον σιδηροδρομικό σταθμό, και να καταρρίψει επιτυχώς την δεισιαδαίμονα άποψη του γέρο-Μόσκου. Η λογική τον λυτρώνει και του επιτρέπει να «ισορροπεί».

Ο γέρος-Μόσκος όμως προσεγγίζει την πραγματικότητα *μαγικά, δεισιδαιμονικά*. «Βλέπει» γύρω του καλικάντζαρους και βρικόλακες, ερμηνεύει την σωματική του αναπηρία εξωλογικά, την αποδίδει σε «εξωτικά»/μάγγιες: *Από αυτό ἐπιάστηκε τό πόδι μου, σάν ἤμουνα ἀκόμη μικρό παιδί. -Σάν εὔρουν πόρτα γιά νά ἴμβουνε, παίρνουν τήν ὑγείά τοῦ σπιτιοῦ καί τό μπερεκέτι!*[\[484\]](#) Στην μαγεία αποδίδει και τον γάμο του με την νεαρή, νταρντάνα γυναίκα του[\[485\]](#) αλλά και το ατύχημά

τ
α
κ

ζει πίσω
ει και να

5.6 «Τό μόνον τῆς ζωῆς του ταξίδιον»

«Τό μόνον τῆς ζωῆς του ταξίδιον» είναι το τελευταίο από τα πέντε διηγήματα που δημοσίευσε η Εστία -17^η Ιουνίου και 1^η Ιουλίου 1884- και το μόνο που δημοσιεύεται ενώ ζούσε και εργαζόταν στην Αθήνα· τα προηγούμενα τέσσερα δημοσιεύονται, όταν βρίσκεται στο Λονδίνο, και το τελευταίο του, όταν βρίσκεται έγκλειστος στο Δρομοκαίτειο[\[487\]](#). Το θέμα του διηγήματος είναι η επείγουσα επιστροφή του εγγονού από την Πόλη στο χωριό, για να προλάβει τον παππού του ζωντανό. Το συνεχές πέρασμα της αφήγησης από το φανταστικό στο πραγματικό και από τη μεταφορά στην κυριολεξία ο Κωστής Παλαμάς το ονομάζει

«ονειρόδραμα»[\[488\]](#). Μπορεί το διήγημα αυτό να «διαβαστεί» και ως μύηση του μικρού ραφτόπουλου -του νέου ανθρώπου- στη ζωή, δηλαδή στην εργασία, τον έρωτα, τη διάσταση φαντασίας-πραγματικότητας και τον θάνατο.

Τα αμαρτήματα τα οποία συναντώνται είναι το ψέμα/μύθος, η θηλυπρέπεια του άνδρα/ανδροπρέπεια της γυναίκας, η ασπλαχνία, η κατάκριση και η φιλαυτία.

Το ψέμα/μύθος κυριαρχεί. Ο παππούς, ο Γεώργης, αφηγείται εντυπωσιακά στον εγγονό του, τον Γεωργάκη, τα «ταξίδια» του για τους Σκυλοκέφαλους, τη χώρα που ο ήλιος ψήνει το ψωμί, τον «αφαλό» της θάλασσας, τη Φώκια, τη μητέρα του Μεγαλέξανδρου και τον τόπο με τους μαρμαρωμένους ανθρώπους[\[489\]](#). Όλα αυτά όμως, όπως αποκαλύπτει ο ίδιος στη συνέχεια, του τα έχει αφηγηθεί η δική του γιαγιά και δεν τα έζησε[\[490\]](#)· ούτε είδε με τα μάτια του τις «βασιλοπούλες που ερωτεύονται ραφτόπουλα[\[491\]](#)» και αυτά από τη γιαγιά του τα έχει ακούσει. Παρά την διάψευση, όμως, των μύθων και την απομυθοποίηση του προτύπου, του παππού Γεώργη, η συμπάθεια του εγγονού για τον παππού του παραμένει αναλλοίωτη[\[492\]](#).

(συνεχίζεται)

[\[481\]](#)Γ. Βιζυηνού, «Πρωτομαγιά», όπ. παρ., σ.249: «ὥστε θά ἦτο ἔγκλημα νά τaráξη τις τήν εὐτυχίαν του, συμβουλεύων αὐτόν νά φυλάττη κάλλιον τήν θύραν τοῦ σπιτιοῦ του, παρά να...».

[\[482\]](#)Γ.Μ. Βιζυηνός, Πρωτομαγιά, όπ. παρ.: «ἔτρεχον νά εὖρω τούς ἀγρούς τοῦ πάππου μου, όχι διότι ἔφυγαν ἀπό την θέσιν των, ἀλλά διότι ἐχάθησαν μεταξύ τῶν γειτονικῶν κτημάτων, κατά την γνωστήν ἐκείνην παροιμίαν, καθ' ἣν τό μεγάλο ψάρι τρώγει το μικρόν».

[\[483\]](#)Γ. Βιζυηνού, «Πρωτομαγιά», όπ. παρ., σ.240.

[\[484\]](#)Γ.Μ. Βιζυηνός, Πρωτομαγιά, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.

[\[485\]](#)Γ.Μ. Βιζυηνός, Πρωτομαγιά, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.: « Τάχατες ἐμένα δέν μ' ἐμάγεψε γιά νά την πάρω;»

[\[486\]](#)Γ.Μ. Βιζυηνός, Πρωτομαγιά, στην εφημερίδα «Ακρόπολις», όπ. παρ.

[\[487\]](#)Μ. Χρυσανθόπουλος, «Μεταξύ φαντασίας και μνήμης: Η διαδικασία της γραφής στο διήγημα "Το μόνον της ζωής του ταξίδιον"», στο Γεώργιος Βιζυηνός Μεταξύ φαντασίας και μνήμης όπ. παρ., σσ.111-129, εδώ σ. 111.

[488] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.ριζ´.

[489] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σσ.188-190: «-Έπέρασες άπό τήν χώρα, πού ψήν' ό ήλιος τò ψωμί; Καì εἶδες τούς Σκυλοκεφάλους; - Όχι, παππού! Δέν τούς εἶδα. Ποῦ εἶναι αὐτοὶ οἱ Σκυλοκέφαλοι; (...) - Άς τ' αὐτά! Εἶπεν ό παππούς πάλιν. Έπέρασες άπό τῆς θάλασσης τόν άφαλò καì εἶδες τò νερò πού γυρίζει γύρω, γύρω, γύρω, σὰν πού γυρίζ' ή γιαγιά σου ή Χατζίδενα τήν άρμη στὴν «μπακήρα», καì γίνεται μία τρύπα μέσ' στὴν μέση;- Όχι, παππού, δέν τò εἶδα!-Όχ! ψυχὴ μου! Δέν εἶδες τίποτε λοιπόν!(...) ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκεται καì ή Φώκια, ή μάνα τ' Άλεξάνδρου. Αὐτὴν τὴν εἶδες καὶ τὴν εἶδες;- Όχι, παππού! δέν τὴν εἶδα!(...) Εἶδες τὸν τόπο, πού εἶναι οἱ ἄ νθρωποι οἱ μαρμαρωμένοι;- Όχι, παππού! Δέν τὸν εἶδα!- Άαχ! ψυχὴ μου. Τίποτε δέν εἶδες, στὴν ζωὴ σου, τίποτε!».

[490] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.199: «-Όχι, ψυχὴ μου! Κι αὐτò με τ' άφηγήθηκ' ή γιαγιά μου».

[491] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.199.

[492] Β. Αθανασόπουλος, «"Τò μόνον τῆς ζωῆς του ταξειδίου", ή Πῶς ό Γεώργης ἔγινε πρῶτα Γεωργιά και μετά πάλι Γεώργης» στο *Οι μύθοι της ζωῆς του Γ. Βιζυηνού*, όπ. παρ. σσ.188- 207, εδῶ σ.190.